

FRANCESC SAYROLS, l'home discret

S'ha establert la idea que la Sagrada Família és fruit exclusiu de les aportacions de milions de persones anònimes que fan possible aquest edifici que aviat finalitzarà. Podríem dir que així és avui dia, amb les donacions convertides en cares entrades que els turistes no dubten a comprar. Pocs barcelonins ho fan, esperant les diferents promocions que engega la Junta d'Obres en un pretext d'apropar l'edifici als ciutadans.

Però la realitat és que durant cent anys, des de l'inici de les obres el 1882 fins al 1980, el 80% del recaptat corresponia a grans fortunes i només un 20% a les petites donacions que tant es repeteixen.

Així va ser amb les 10000 ptes. de la família Castellbell, les 50000 de Dionisia Cabañeras, fins i tot les 60000 del mateix Gaudí quan va morir. També aportacions anuals de 6000 i 3000 ptes. de la Diputació i de l'Ajuntament, moltes altres de milers de pessetes provinents de persones adinerades. Però per sobre de totes elles hi ha hagut tres donacions sense les quals no existiria la Sagrada Família:

- La d'Isabel Bolet amb què es va construir bona part de la façana del Naixement i va permetre Gaudí canviar totalment el disseny amb què treballava pel que coneixem avui¹.
- La d'un comerciant desconegut. Uns diners que no es van arribar a gastar completament, però que van permetre mantenir les obres actives durant els quinze anys anteriors a la Guerra Civil².
- La de Francesc Sayrols, que han permès construir la façana de la Passió.

Aquest treball descobreix la figura de Sayrols, home discret conegut a Mèxic, però desconegut a la nostra ciutat. Un treball realitzat gràcies a la documentació aportada per la seva filla Mònica i la neboda Isabel Coromines, especialment les fotografies familiars.

¹ Al treball [La identitat de donya Isabel](#) es presenta la història d'aquesta dona.

² Treball pendent de publicar.

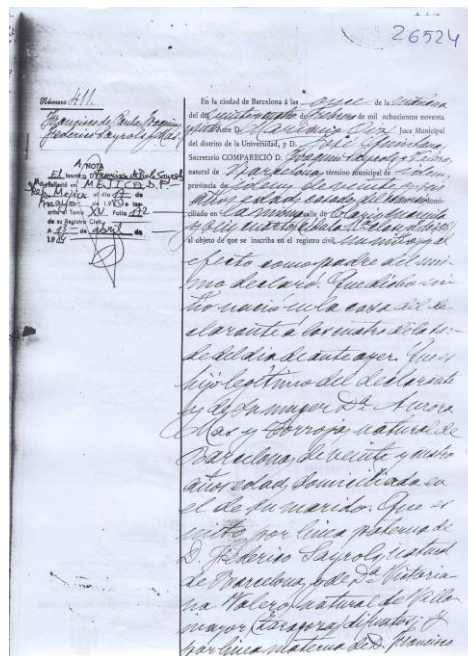
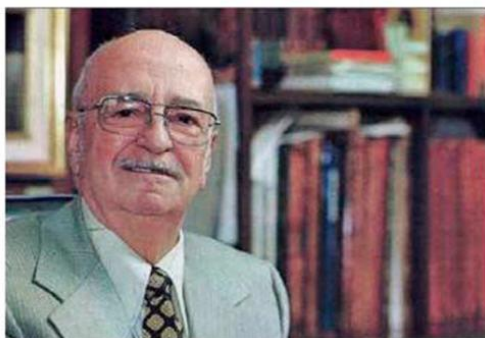
1897, neix Francisco de Paula Joaquín Federico Sayrols Mas.....	3
Infantesa i família	4
Anys 30, l'emprenedor	6
1940, l'empresari	7
El record de Barcelona	8
1957, mecenes de la Sagrada Família	9
Anònim i després discret.....	10
Vida personal.....	12
El 17 de maig de1980 mor l'home discret	13

1897, neix Francisco de Paula Joaquín Federico Sayrols Mas

La primera sorpresa arriba amb el lloc de naixement, que no és Ciutat de Mèxic com s'anuncia erròniament en alguna publicació, sinó que es tracta d'un barceloní de soca-rel nascut al carrer Claris 46, 4^a3.

Francisco Sayrols Mass

Nació en la ciutat de Mèxic en 1895, fundador de la primera empresa Sayrols que con el tiempo llegó a integrar al Grupo Sayrols. Publicista, escritor e infatigable hombre de empresa, precursor de la edición en México y creador de las normas de distribución. Galardonado por el Gobierno Mexicano como impulsor de la Industria Editorial. Murió en 1980.

Erroni recordatori de la seva mort al *boletín semanal* de 16 juliol 2018 de la revista *issu.com* i registre de naixement.

La segona sorpresa és la data de naixement, que no és l'any 1895 com s'anuncia, sinó dilluns 22 de febrer de 1897.

I la darrera sorpresa és el seu mateix nom i cognom, alterats pel pas del temps, castellanitzant *Francesc* com *Francisco* i fent aparèixer una furtiva *s* al segon cognom, que passa de *Mas* a *Mass*. La pronuncia del seu cognom també pateix el canvi, pronunciant *Sayrols* a l'americana ressaltant la primera síl·laba en lloc de la genuïna amb la força al final de la paraula.

³ Avui correspon amb el número 102 de Pau Claris, consolat de Colòmbia.

Infantesa i família

Francesc és fill d'Aurora Mas i de Joaquin Sayrols Valero, ambdós de Barcelona.

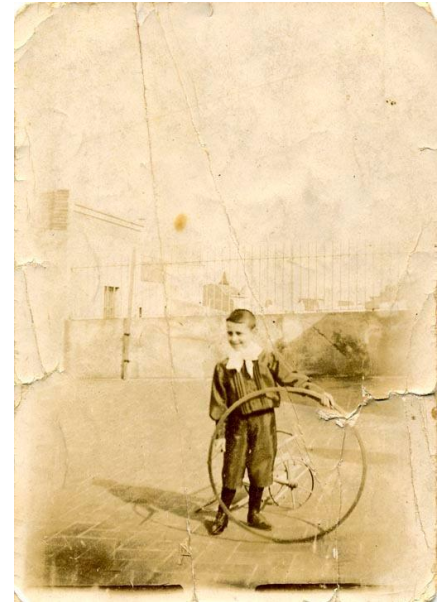
Els avis per línia paterna són Federico Sayrols (Barcelona) i Victoriana Valero (Villamayor-Zaragoza) i per línia materna són Francisco Mas (Sant Cugat) i Aurora Torroja (Barcelona).

Francesc tenia una germana, Victòria, que va morir quan era petita.

Però la persona amb la que va créixer i més confiança tenia era el seu cosí germà, Pere Coromines. Mònica Sayrols el recorda com el *tio Pere*. La filla de Pere Coromines, Isabel, viu a Cantonigròs i ha ajudat en aquest treball.

En paraules de Mònica Sayrols, la família del seu pare era acomodada, *burgesa mitja* diu ella. El que sí que queda clar és que Francesc era un emprenedor que no es conformava amb el que oferia el país.

Escena familiar amb Francesc jove al costat de la seva mare a la dreta de la foto.

Anys 30, l'emprenedor

La situació política i econòmica d'Espanya era calamitosa, amb Primo de Rivera demostrant que els militars han nascut per governar un país, encara que sigui a la seva manera, i amb l'economia en plena recessió.

I encara que la gran depressió tenia conseqüències mundials, el jove Francesc Sayrols decideix pels volts de 1930 ajuntar els diners que tenia per embarcar-se en un vaixell camí de Mèxic sense saber ni on anava, a la terra de les oportunitats, entrant per Veracruz, a tres-cents kilòmetres a l'est de la capital. La manca de tractats amb Mèxic l'obliga a renunciar a la nacionalitat espanyola per adquirir la mexicana, que mantindrà la resta de la seva vida. És el seu cosí Pere qui li proporciona el passaport.

Foto de Francesc Sayrols encara a Barcelona.

1940, l'empresari

Francesc era creatiu i emprenedor, no triga a triomfar en el món de la publicitat dibuixant cartells, després revistes, escriptor, fent endevinalles, encreuats, efemèrides, adquirint als EEUU la llicència per publicar còmics. El 1934 funda Paquín, títol en honor al seu nom, el primer còmic de Mèxic que es mantindria fins al 1947. La Distribuidora Sayrols era una de les majors editorials del país; a partir dels anys 70 l'ajudava el seu fill Jordi. El negoci el va convertir en un dels homes més rics de Mèxic.

Editorial Sayrols publicava revistes per dones, d'amenitats, per a la família, de successos, així com altres escrits pel mateix empresari sobre temes administratius i de superació empresarial. Més que una que una editorial era una de les poques distribuïdores de llibres existent, pràcticament un monopoli a Centre-Amèrica i Sud-Amèrica. Els exemplars es publicaven

per milions, un empresari revolucionari que es preocupava perquè els còmics arribessin a aquells que no sabien llegir, amb la utilització de pictogrames.

La seva filla Mónica afirma que va democratitzar la lectura a Mèxic.

El record de Barcelona

Francesc Sayrols no era un nostàlgic de la seva terra; ell s'havia adaptat al seu país d'adopció, Mèxic. En realitat no es tractava d'un exiliat polític que mai més podria tornar a casa, ell sí que ho podia fer quan volgués, no era un refugiat, no havia fugit, era discret, poc religiós però conservador, parlava en català amb la família catalana, en la intimitat que deia el savi, però sense demostrar cap ideologia en públic. En paraules de la seva filla: *a Mèxic era emigrant i a Espanya mexicà.*

Sayrols viatjava constantment, era un amant de l'Orient, on anava sovint, i tornava a Barcelona diverses vegades a l'any, a casa que tenia a la Via Augusta 81, on passava estius i Nadals amb la família: el cosí Pere i les nebodes Isabel i Mar; Isabel el recorda avui com el *tio Paco*. Li dolia haver de tornar a Barcelona com a mexicà havent perdut la nacionalitat espanyola.

Foto d'inicis dels 70 a prop d'un conegut centre comercial de la plaça Catalunya.

1957, mecenes de la Sagrada Família

És llavors quan té la necessitat d'anar més enllà en el seu lligam a Barcelona: es va convertir en un mecenes per la Sagrada Família. No ho va fer per sentiments religiosos ni arquitectònics, creu Mónica, sinó per algun motiu més emocional: Sayrols sentia que havia de retornar alguna cosa a la seva ciutat.

El seu patrocini es resumeix en:

- 1.000.000 de pessetes l'any 1957, any del 75è aniversari, un any després de l'inici de la construcció de la façana de la Passió.
- Entre els anys 1964 i 1968 lliura 100.000 pessetes mensuals, 4.700.000 ptes. en total.
- L'any 1965 dona l'ascensor que s'instal·la a la façana del Naixement.
- El 1970 entrega una quantitat indeterminada de milions de ptes. per costejar íntegrament un dels campanars de façana de la Passió, el dedicat a Sant Tomàs. Allí figura una inscripció commemorativa.
- L'any 1972, s'ofereix duplicar allò recaptat en la 18a captació celebrada aquell any i que pujaria a 6.500.000 ptes.

M'explica la seva filla que quan la Junta li va demanar més donatius, Sayrols va fer servir la tècnica d'ensenyar a pescar en lloc de donar el peix, i els hi suggeria estratègies de negocis com cobrar les entrades.

Placa en honor a Francesc Sayrols a dalt de tot de la torre de Sant Tomàs, on cap visitant pot arribar ni assabentar-se de la donació feta pel empresari.

Anònim i després discret

Durant els primers anys, el seu nom no apareixia, encara que és cert que la revista La Família pertanyia a l'empori de Sayrols.

Anònim, 100; Un donante anonimo (por mediación de la revista «La Familia», 1.000.000; Empleados del Banco His-

Revista *Templo*, març 1957.

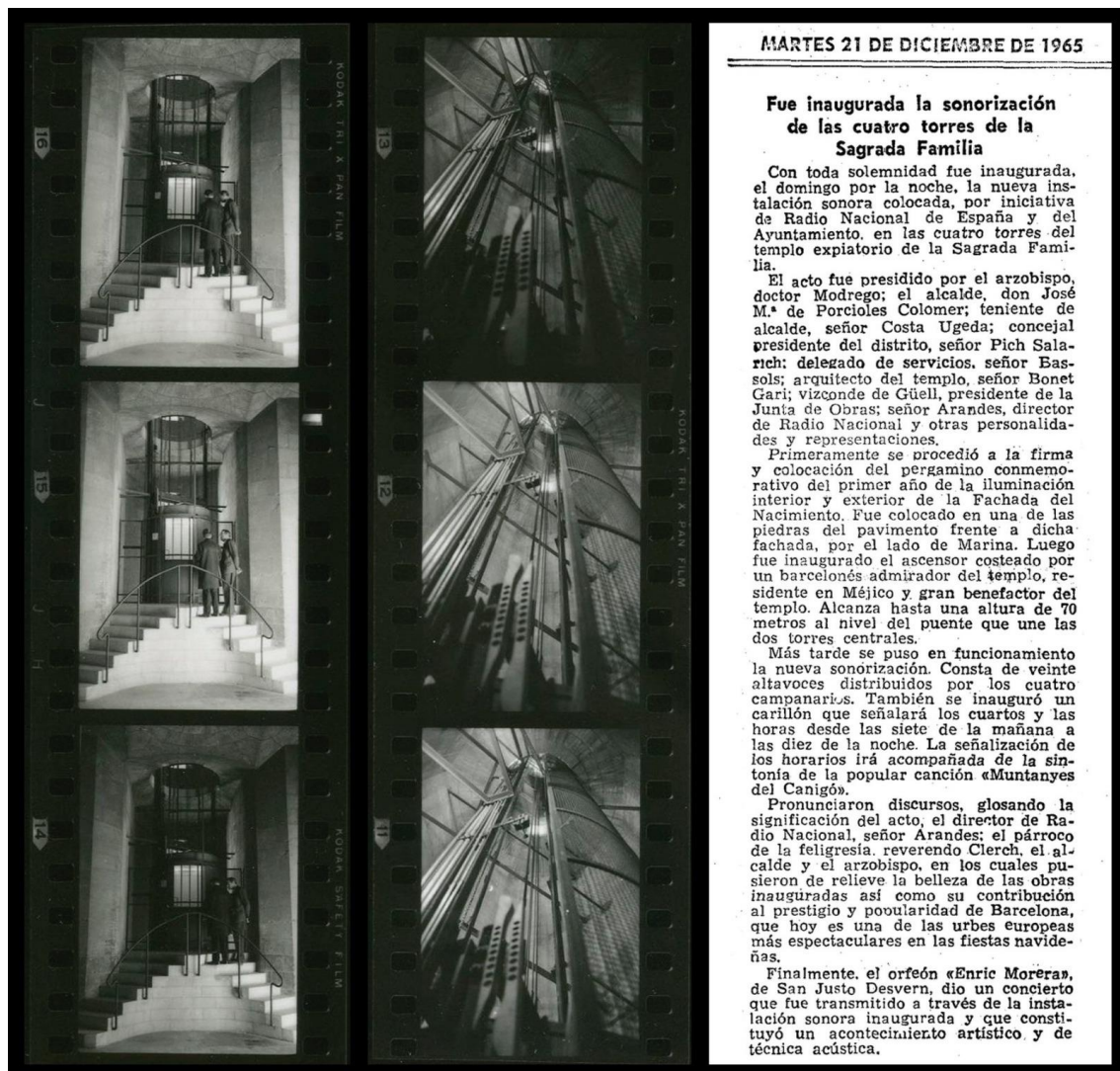
Record personal de Mónica Sayrols amb la notícia de la primera donació.

Les donacions mensuals a partir de 1964 ja inclouen el seu nom. Per tant, encara que no siguin donacions anònimes, com les d'Isabel Bolet o l'entregada pel comerciant d'abans de la Guerra Civil, sí que eren discretes, molt poc conegudes, encara que contundents.

MEXICO. — Francisco Sayrols, 100 mil.

Revista *Templo*, març 1966.

Fins i tot apareixen articles a la revista *Templo* on es parla de l'ascensor finançat per Sayrols, la visita realitzada pel seu fill Jordi al novembre de 1967 o la felicitació al Nadal de 1972.

La Vanguardia, 21 desembre 1965.

Vida personal

Mónica jugava amb les peces de vidre que li regalaven a la Sagrada Família, trossos del vidre venecià dels pinacles. Sempre que venia a Barcelona anava a la Sagrada Família; baixava, pujava... A casa havia sentit sovint que aquella església la construïa el seu pare; qui sap si la petita se l'imaginava remenant pedres i morter. Ella no sabia res de les donacions.

Mónica amb els seus pares a una visita a Madurodam, Holanda.

Sayrols es casa a Barcelona el 1933 o 34 amb Eduwiges Sidibin, dona catalana d'origen egipci. L'any 1935 tenen un fill: Jordi, arquitecte. La família vivia a Moras 533, Mèxic, a una de les primeres cases que van existir a la Colònia del Valle, una luxosa casa avui inexistent, i no es perd els partits del seu equip a l'estadi Azteca, on tenia una llotja.

Eduwiges mor i Sayrols es casa amb Alicia Urruchua, mexicana d'origen basc. El 1967 neix Mónica, quan el seu pare tenia 70 anys.

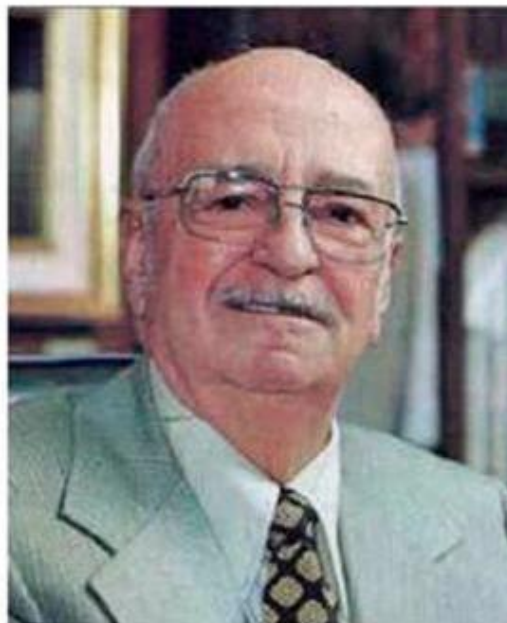
L'empresari va acabar sent una de les majors fortunes de Mèxic, però discret i poc conegut públicament, encara que apreciat i amb molts amics.

El 17 de maig de 1980 mor l'home discret

Tot s'acaba i amb ella també la vida.

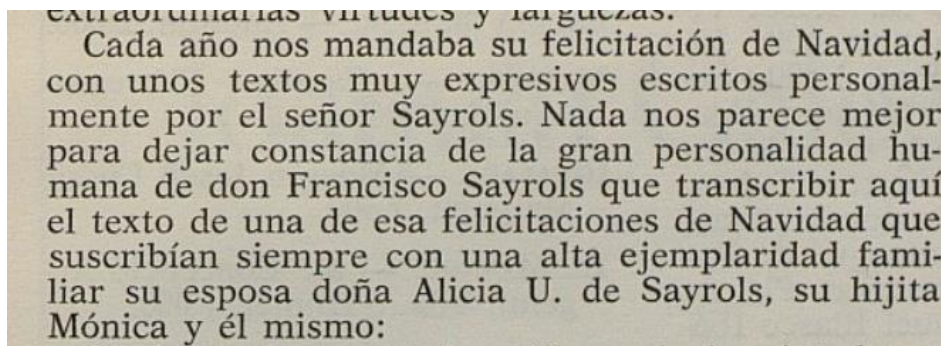
Per la història només queda el record i el reconeixement. Aquest petit treball pretén recordar aquest home que tant ha fet per la Sagrada Família, però, a la vegada, tan poc conegut.

I des d'aquí una demanda a la Junta d'Obres que dedica tots els seus esforços a dirigir la construcció, però que no sent la necessitat de mirar enrere: Francesc Sayrols és recordat a una placa que es troba lluny de les mirades dels visitants, dalt la torre que va finançar, com qui prefereix perdurar la seva discreció sense divulgar el que ha fet per la Sagrada Família. El mateix passa amb Isabel Bolet i amb altres grans donants que passen desapercebuts a ulls dels barcelonins.

Una escultura, un recordatori a peu de carrer, seria una bona forma de reconèixer l'aportació de qui no ha demanat res a canvi de tot.

Julià Bretos

Record a la seva filla Mónica des de la revista *Templo* a l'anunciar la mort de Sayrols.

Un agraïment a Mónica Sayrols i a Isabel Coromines per compartir amb mi el record de Francesc Sayrols.